

- нізація виробництва, торгівлі, транспорту, зв'язку, поліграфії. Бухгалтерія. Реклама : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України, 2011. — 151 с.
13. *Універсальна* десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 66/69 Хімічна технологія. Хімічна промисловість. Різні галузі промисловості та ремесла. Будівельна промисловість : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України, 2012. — 263 с.
14. *Універсальна* десяткова класифікація (УДК) : Основна таблиця. 7/9 Мистецтво. Ігри. Спорт. Мовознавство. Художня література. Літературознавство. Географія. Історія : [підгот.: М. Й. Ахвердова та ін.] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". — 2-ге вид., виправл. і допов. — Київ : Кн. палата України, 2011. — 147 с.
15. *Універсальна* десяткова класифікація. Структура, правила ведення та індексування (ГОСТ 7.90—2007, MOD) : ДСТУ 6096:2009. — [Чинний від 2009—07—01]. — Київ : Держспоживстандарт України, 2009. — III, III, 21, [1] с. — (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).

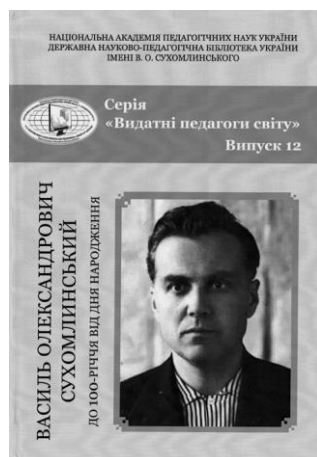
В статті на основі аналізу бази даних авторефератів дисертацій за 2017 р. згідно з класифікацією знань, які відповідають класам і розділам Універсальної десятичної класифікації (УДК), виявлені основні тенденції та особливості розвитку наукових досліджень в Україні. Також виконано аналіз кількісного та тематичного розподілу дисертаційних досліджень згідно з регіонами, науковою ступенем та гендерною приналежністю учених.

Tendencies of progression in scientific researches in Ukraine are presented in the article, based on analysis of data base of dissertations synopses 2017 in obedience to the fields of knowledge which correspond classes and sections of Universal Decimal Classification (UDC). The analysis of the quantitative and thematic distributing of dissertation researches is also executed in obedience to regions, scientific degree and gender belonging of scientists.

Надійшла до редакції 28 вересня 2018 року

РЕЦЕНЗІЇ

До 100-річчя від дня народження Василя Олександровича Сухомлинського

Василь Олександрович Сухомлинський: до 100-річчя від дня народження : біобібліогр. покажч. / НАПН України, ДНІПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; упоряд.: Л. Д. Березівська, О. В. Сухомлинська, Л. І. Страйгородська та ін.; наук. ред. Л. Д. Березівська, наук. консультант О. В. Сухомлинська ; бібліогр. ред. Є. Ф. Деміда.

— Вінниця : Твори, 2018. — 395 с. — (Сер. "Видатні педагоги світу"; вип. 12).

Ім'я Василя Олександровича Сухомлинського — педагога, вченого, гуманіста — належить гідне місце в когорті славетних представників української та світової педагогіки ХХ століття, його ідеї та праці й нині активно використовують послідовники з багатьох країн світу. За рішенням 39-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО 100-річчя від дня народження Василя Сухомлинського внесено до календаря пам'ятних дат. Згідно з Постановою Верховної Ради України від 08.02.2018 № 2287-VIII "Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2018 році" 100-річчя від дня народження В. Сухомлинського відзначалося на державному рівні. Восени цього року Україна відсвяткувала ювілей знаного співвітчизника циклом наукових заходів, і одним із найпомітніших став вихід у світ біобібліографічного покажчика "Василь Олександрович Сухомлинський: до 100-річчя від дня народження", підготовленого спеціалістами Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України.

У 12-му випуску біобібліографічного покажчика серії "Видатні педагоги світу", присвяченому В. Сухомлинському, відображено його творчий доробок за період з 1945 до 1970 року, що становить майже 1500 педагогічних, художніх та інших праць, які були і залишаються об'єктом наукових розвідок вітчизняних і закордонних учених.

Покажчик складається з двох основних розділів та розгалуженого науково-допоміжного апарату, має логічно побудовану структуру, що відзеркалює специфіку творчого доробку В. Сухомлинського й тематичну спрямованість дослідження його педагогічної діяльності та спадщини. Загалом авторський колектив подав бібліографічні описи на понад 4000 джерел інформації.

Видання відкриває передмова "Від упорядників", в якій окреслено хронологічні межі посібника, визначено джерела отримання інформації, охарактеризовано структуру, особливості бібліографічного опису та його групування. Окрему інформаційну цінність має побудований за хронологічним принципом матеріал "Основні дати життя й діяльності В. Сухомлинського та увічнення його пам'яті".

Заслугує на схвалення структура покажчика, принцип розміщення матеріалів. Зокрема, завдяки вдалій систематизації праць вченого за видами та жанрами комплексно відображено творчий доробок, упорядковано багаторічні напрацювання, що над-

звичайно зручно для дослідників і практиків. Розділ I "Твори В. Сухомлинського", котрий містить бібліографічні описи праць педагога, рецензії та відгуки на його твори, складається з таких частин: "Педагогічні твори", "Художні твори" та "Епістолярії". У підрозділі 1.1 "Педагогічні твори" інформацію структуровано за рубриками: "Вибрані твори", "Тематичні збірки", "Окремі видання", "Статті та уривки з творів у періодичних виданнях та збірниках", "Рецензії та відгуки". Варті уваги представлені у посібникові відгуки й рецензії, що акцентують увагу на значущості та актуальності творів педагога.

Про всесвітнє значення спадщини українського педагога свідчить і географія перекладів його творів іноземними мовами (підрозділ 1.1.6). Найчастіше роботи В. Сухомлинського перекладали німецькою, монгольською та китайською мовами. Зокрема, 2015 р. у Китаї вийшло перевидання п'яти томів вибраних творів видатного педагога. По одному виданню відомих праць В. Сухомлинського "Серце віддаю дітям" та "Сто порад вчителю" здійснено такими мовами, як бенгальська, дарі, маратхі, корейською, португальською, сербською, тайською, тамільською, хінді, чуваською тощо.

Підрозділ 1.2 "Художні твори" містить майже 400 описів як самостійних видань віршів, казок, оповідань автора, так і публікацій у складі окремих збірок, на сторінках періодики. Підрозділ 1.3 присвячено епістолярній спадщині педагога.

Розділ II "Вивчення досвіду та творче використання спадщини В. Сухомлинського" містить відомості про теоретичне дослідження та практичне застосування педагогічного доробку видатного вченого. Вдалим є групування матеріалу у розділі за цільовим призначенням, що одночасно репрезентує коло дослідників його спадщини й досвід упровадження педагогічних ідей В. Сухомлинського в освітянській практиці.

Завдяки ретельній роботі укладачів посібника у підрозділі 2.1 "Дослідження педагогічної діяльності і спадщини" читач має змогу ознайомитися з кількома сотнями описів монографічних видань, наукових збірок, навчальних посібників, матеріалів наукових конференцій та окремих статей, в яких засвідчено актуальність ідей видатного педагога. На нашу думку, в цій частині покажчика можна було б розмістити і описи дисертаційних досліджень, присвячених вивченню педагогічної спадщини В. Сухомлинського.

Підрозділ 2.2 "Творче використання ідей і доробку педагога" містить бібліографічні описи методичних порад і рекомендацій для самоосвіти

вчителів, проведення тематичних заходів, дидактичні матеріали, публікації, в яких представлено результати діяльності педагогічних колективів, зокрема з екологічного та етичного виховання школярів, пробудження громадянської активності тощо.

Підрозділ 2.3 присвячено матеріалам міжнародних наукових конференцій та Всеукраїнських педагогічних читань, учасники яких активно обговорюють питання свободи й відповідальності у вихованні особистості.

Пошукові можливості видання розширює допоміжний апарат: іменний покажчик, в якому наведено прізвища авторів-дослідників, упорядників, редакторів, авторів рецензій, відгуків та інших осіб, відомості про яких є в бібліографічних записях, та алфавітний покажчик назв педагогічних праць і художніх творів В. Сухомлинського.

Укладачі здійснили значну роботу з виявлення, систематизації, відображення документів — покажчик містить 4095 позицій бібліографічних описів видань. Важливо, що видання підготовлено відповідно до чинних в Україні державних стандартів, і, як зазначили укладачі, частково матеріал переглянуто *de visu*.

Сподіваємося, що вивчення світоглядних позицій і педагогічної спадщини В. Сухомлинського триватиме й надалі, а отже наступний випуск біобібліографічного покажчика охоплюватиме не тільки найостанніші видання, яких було чимало у ювілейний 2018 рік, а й доповниться веббіографією й зорієнтує допитливого читача у різноманітних електронних ресурсах, фільмографії, інтерв'ю, присвячених відомому українському педагогу-гуманісту.

Видання стане у пригоді науковцям, педагогічним працівникам, бібліотечним фахівцям, здобувачам вищої освіти, батькам — усім хто відкритий до сприйняття гармонії добра й вимогливості та готовий дбати про моральне, інтелектуальне та естетичне виховання особистості.

З повним текстом видання можна ознайомитися на сайті Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН України за посиланням: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2018/06/Sukhomlynskyu_pokazhchyk_2018.pdf.

Олена Воскобойнікова-Гузєва,

*доктор наук із соціальних комунікацій,
завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології
Київського університету імені Бориса Грінченка*

Надійшла до редакції 18 жовтня 2018 року